

STORTINGET

Representantforslag 242 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Sofie Marhaug

Dokument 8:242 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om vern av Stølsheimen

Til Stortinget

Bakgrunn

Stølsheimen er et fjellområde i Vestland fylke som strekker seg over flere kommuner. Deler av området, som omfatter kommunene Høyanger, Vaksdal, Modalen, Voss og Vik, er allerede definert som landskapsvernområder. Statsforvalteren er også i gang med verneprosess til nasjonalpark i fjellpartier i Masfjorden og Alver kommuner – på oppdrag fra regjeringen.

Deler av Stølsheimen er dessuten et UNESCO-utvalgt biosfæreområde. Det vil si et læringsområde for bærekraftig utvikling, med fokus på en bærekraftig balanse mellom naturvern, forskning og bærekraftig utvikling – altså et samspill mellom natur og mennesker.

Ikke alle deler av Stølsheimen er urørt natur i streng forstand. I deler av området finnes det vannkraftutbygging, og – som navnet tilsier – har området kulturhistoriske rester av stølsdrift. Også de siste slagene under 2. verdenskrig stod her, mellom Bjørn West-styrkene og tyskerne. Dette utgjør en del av Stølsheimens rike historie.

Selv om deler av Stølsheimen, med tilgrensende områder, formelt sett er vernet eller utredes for vern, er utbyggingspresset stort. Særlig for de delene som ikke har et sterkt og formelt vern, som for eksempel Modalsfjella. Disse fjellene ble riktignok tatt ut av Nasjonal

ramme for vindkraft i sin tid etter det Norges vassdrags- og energidirektorat definerer som «hard eksklusjon» (det vil si eksklusjon av arealer som er uaktuelle for vindkraftutbygging på grunn av teknisk/økonomiske forhold, eller på grunn av at arealene er formelt vernet eller tilsvarende). Men utbyggerne har ikke latt seg stoppe av dette. En mulig «grønn korridor» som går gjennom Alver, Masfjorden og Modalen, har nemlig vært utsett for sterkt press fra vindindustrien.

Både Alver og Masfjorden kommuner har sagt tydelig ifra om at de ikke vil ha vindkraft i sine kommuner. Denne våren sa også et stort flertall på drøye 70 prosent av innbyggerne i Modalen kommune nei til vindindustriplaner gjennom en folkeavstemning.

Lokalbefolkningen og lokaldemokratiet i området ønsker med andre ord ikke å gå løs på naturverdiene i Stølsheimen.

Forslagsstillerne mener at nasjonale politikere og myndigheter bør ta enda større ansvar for at denne unike vestlandsnaturen ikke bygges ned.

De høye fjellene langs vestlandskysten er dårlig vernet i dag, på tross av fjellenes unike kvaliteter. Det er nedbørsrike områder med delvis kalkfattige fjellområder. Fjellområdet varierer mellom en frodig vegetasjon, goldt landskap med myr, elver og høye fosser. Dette gir et stort naturmangfold av planter og dyr.

I 2022 kartla Biofokus naturområder i Masfjorden og Modalen, på plasser der det var foreslått vindindustri, og som ikke er omfattet av en mulig fremtidig nasjonalpark eller av det etablerte landskapsvernområdet. Utredningen pekte på at dette er blant de mest nedbørsrike kommunene i landet, noe som gir grunnlag for viktige og sjeldne naturtyper. Selv om utredningen er begrenset, påviste den 6 ulike rødlistede naturtyper. Flere av artene som ble påvist, har Norge et internasjonalt an-

svar for å ta vare på – særlig i lys av at klimaendringene truer nettopp disse naturtypene enda mer, ifølge Biofokus. De skriver blant annet at

«for mange av mosene knyttet til snøleiene i blant annet Stølsheimen har Norge opp mot eller over 50 % av den europeiske bestanden».

På tross av at deler av Stølsheimen er bygd ned med vannkraft, betrakter Biofokus de undersøkte fjellområdene som intakte.

Lignende funn ble oppdaget da Biofokus undersøkte et annet fjellområde på vestlandskysten, nærmere bestemt Blåfjellet-Snøheia-Geitanova i Sunnfjord og Høyanger kommuner (2024). Også der foreligger det planer om vindkraftutbygging. Biofokus fant 6 ulike rødlistede naturtyper og understreket følgende:

«Dagens kunnskap indikerer at vestnorske, nedbørrike fjellområder er å betrakte som biologisk verdifulle områder med stor tetthet av rødlistede naturtyper og arter.»

Forslagsstillerne mener at det er behov for et sterkere vern av disse naturtypene. Et sted man kan starte, er å sørge for at man får en sammenhengende «grønn korri-

dor» mellom den foreslåtte nasjonalparken og det allerede eksisterende landskapsvernområdet i Stølsheimen. Hensikten med å ta vare på denne naturen er å opprettholde biotoper og naturmangfold. Forslagsstillerne mener det er et nasjonalt ansvar å sørge for at disse naturverdiene forblir intakte.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen utrede opprettelsen av en grønn, sammenhengende korridor gjennom Stølsheimen (Alver, Masfjorden og Modalen kommuner), som på sikt kan gis en vernestatus.
2. Stortinget ber også regjeringen utrede om en sammenhengende «grønn korridor» gjennom Stølsheimen (Alver, Masfjorden og Modalen kommuner) og tilgrensende terreng kan vurderes som kulturhistorisk landskap av stor verdi (KULA).

10. april 2025

Geir Jørgensen

Sofie Marhaug